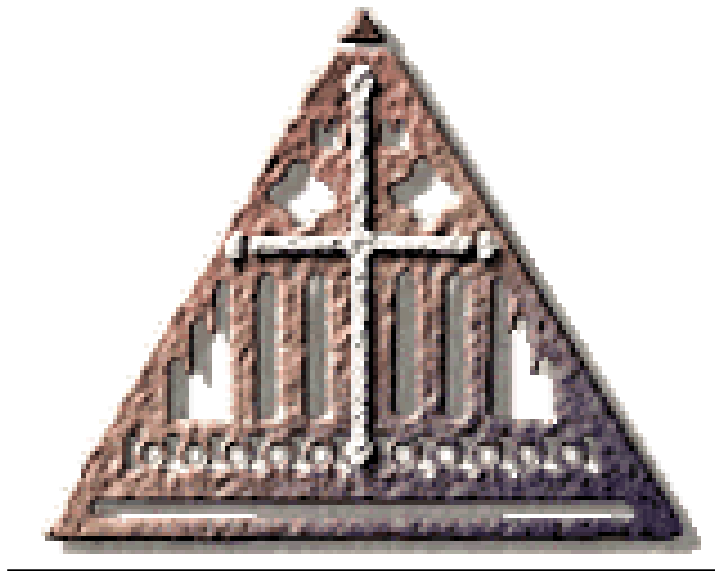

PORVOON KIRKKOYHTEISÖ

INFORMAATIOPAKETTI

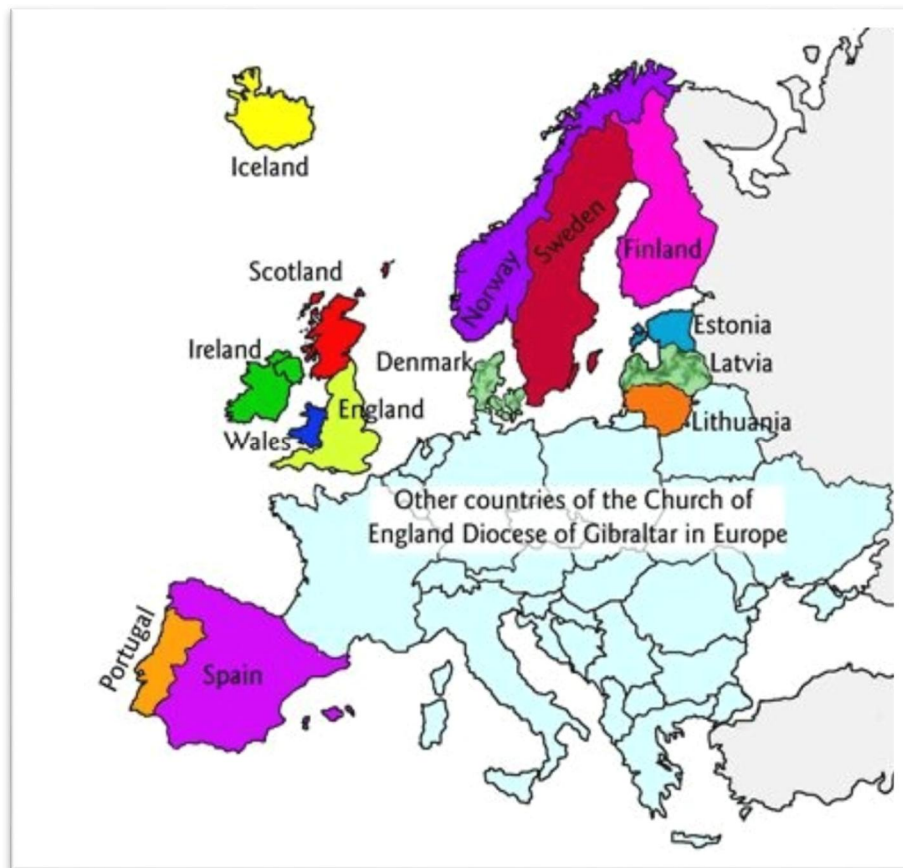
Anglikaaniset kirkot Isosta Britanniasta,
Irlannista, Portugalista ja Espanjasta sekä
Luterilaiset kirkot Pohjoismaista ja Baltiasta

Todistaa ja palvella yhdessä

PORVOON KIRKKOYHTEISÖ

Jäsen- ja tarkkailijakirkkojen maat

SISÄLTÖ

1. Mikä on Porvoon yhteinen julkilausuma ja julistus?

2. Tiivistelmä yhteisestä julkilausumasta

Porvoon julistuksen teksti: ks. liite 1

3. Keitä me olemme

4. Miten me työskentelemme yhdessä

5. Kumppanuuslinkin luominen

Lista Porvoon ystävyshiippakuntasuhteista: Liite 2

Sopimus ystävyshiippakuntasuhteesta: 2 esimerkkiä liitteessä 3

6. Viranhoito toistemme kirkoissa

7. Keskustelunaiheita kaikille Porvoon kirkkoyhteisön tasoille

8. Yleistä tietoa

Porvoon kirkkoyhteisön verkkosivu: www.porvoocommunion.org

Porvoon kirkkojen yhteydenpitoryhmän jäsenet ja heidän yhteystietonsa

1. Mikä on Porvoon yhteinen julkilausuma ja julistus?

Lokakuussa 1992 neljän brittiläisen ja irlantilaisen anglikaanikirkon, viiden pohjoismaisen luterilaisen kirkon ja kolmen baltialaisen luterilaisen kirkon edustajat tapasivat Suomessa vuonna 1989 käynnistyneen teologisen dialoginsa viimeisessä istunnossa. He hyväksyivät Porvoon yhteisen julkilausuman, joka sai nimensä Porvoon tuomiokirkosta, jossa valtuuskunta vietti ehtoollista yhdessä.

Yhteinen julkilausuma suositti, että osanottajakirkot laatisivat yhdessä Porvoon julistuksen, joka toisi heidät kirkolliseen yhteyteen, kommuunioon, keskenään. Tämä käsittäisi yhteisen jäsenyyden, virkojen vaihdettavuuden ja rakenteet, jotka tekevät mahdolliseksi sen, että kirkot konsultoivat toisiaan merkittävässä uskon ja kirkkojärjestyksen, kirkollisen elämän ja käytännön toiminnan kysymyksissä. Julistuksen sisältämien sitoumusten toteuttamista koordinoi Porvoon kirkkojen yhteydenpitoryhmä.

Vuosina 1994–95 neljä anglikaanista kirkkoa, neljä pohjoismaista luterilaista kirkkoa ja kaksi Baltian luterilaisista kirkoista hyväksyivät Porvoon julistuksen, joka allekirjoitettiin juhlallisesti vuonna 1996. Vuonna 1998 Portugalin lusitanialainen kirkko ja Espanjan reformoitu episkopaalinen kirkko hyväksyivät Porvoon julistuksen. Nämä kaksi kirkkoa liittyivät Porvoon kirkkoyhteisöön siis Canterburyn arkkipiispan istuimen kautta, jonka alaisia hiippakuntia ne ovat. Evankelis-luterilainen kirkko Tanskassa allekirjoitti julistuksen 2010.

Ison Britannian luterilainen kirkko ja Latvian evankelis-luterilainen kirkko ulkomailla toivotettiin lokakuussa 2013 priimasten kokouksessa tervetulleeksi Porvoon kirkkoyhteisön jäsenyyteen ja ne allekirjoittivat Porvoon julistuksen syyskuussa 2014. Latvian evankelis-luterilainen kirkko jatkaa tarkkailijan statuksella.

Julkilausuman ja julistuksen tarkoitus

Tuoda osallistujakirkot uuteen ja läheisempään suhteeseen keskenään suuremman ykseyden ja tehokkaamman todistamisen ja palvelun vuoksi

Yhteisen julkilausuman ja julistuksen hyväksyneet kirkot 1.1.2015 mennessä

Viron evankelis-luterilainen kirkko 19.4.1994
Ruotsin kirkko 24.8.1994
Norjan kirkko 15.11.1994
Skotlannin episkopaalinen kirkko 9.12.1994
Irlannin kirkko 16.5.1995
Englannin kirkko 9.7.1995
Liettuan evankelis-luterilainen kirkko 29–30.7.1995
Walesin kirkko syyskuu 1995
Islannin evankelis-luterilainen kirkko 17–27.10.1995
Suomen evankelis-luterilainen kirkko 8.11.1995
Tanskan kirkko lokakuu 3.10.2010
Latvian evankelis-luterilainen ulkomaankirkko 19.9.2014
Britannian luterilainen kirkko 19.9.2014

Miksi nämä kirkot?

Sopimuskirjoilla on paljon yhteistä: niiden historia, liturgia, identiteetti ja käsitys kirkon missiosta tänään ovat varsin samanlaisia. Useimmat niistä ovat kansallisia kirkkoja ja jatkavat omassa maassaan historiallista (läntisen) katolisen kirkon perinnettä, ja reformaatio vaikutti niihin merkittävästi.

2. Tiivistelmä yhteisestä julkilausumasta (www.porvoocommunion.org koko teksti)

Luku I on 'Tilannekatsaus. Se selittää käytyjen keskustelujen ja Porvoon julistuksen hyväksymisen taustaa ja perusteita. Kolmannessa alaluvussa kuvataan kirkkojemme yhteistä missiota uudessa Euroopassa – missio ymmärrettynä laajassa mielessä, niin että siihen sisältyvät yhteiskunnallisen vastuun teemat uuden Euroopan yhteiskunnallisessa ja poliittisessa kontekstissa.

Luku II selittää Porvoon sopimuksen kirkko-opillisen taustan (kirkkojärjestys ja kirkon rakenne). Kirkot on kutsuttu avartumaan pois "tunnustuksellisesta itsetyytyväisyydestä". Porvoon sopimus on osa reformaation tuloksena syntyneiden Kirkon jakautumisten voittamista. Se on askel kohti läntisen kirkon ykseyden palauttamista.

Luku III on yhteenveto Porvoon kirkkojen yhteisestä uskonperustasta ja käytännöistä. Se kattaa näkemyksemme Raamatusta, Jumalan tahdosta, käskyistä ja armosta, vanhurskauttamisesta ja pyhityksestä, uskontunnustuksista, liturgian roolista, Kirkon luonteesta, sakramenteista, Jumalan kansasta, ordinaatiosta, kaitsennasta ja Jumalan valtakunnan arvoista.

Luku IV käsittelee kysymystä historiallisesta piispuudesta. Porvoon kirkkojen tilanteet ovat erilaisia. Baltian kirkkoilla ei ole aina ollut piispoja, mutta nykyisin niillä ei vain ole piispoja, vaan niillä on piispoja, jotka ovat kätten päälle panemisen historiallisessa seuraannossa. Ruotsin ja Suomen kirkot, kuten anglikaaniset kirkot, perivät historiallisen seuraannon. Tanskassa, Norjassa ja Islannissa kirkot säilyttivät jatkuvuuden piispan virassa, mutta reformaation aikana tämä toteutui ajoittain papin toimittaman vihkimyksen kautta.

Julistus, sellaisena kuin suurin osa alkuperäisiin keskusteluihin osallistuneista kirkkoista sen hyväksyi, on luonut piispallisten, historiallisesti kansallisten tai kansankirkkojen kirkkoyhteisön, joka ulottuu Pohjois-Euroopassa Grönlannista Baltian valtioihin. Sopimukseen kuuluu käytännöllisiä sitoumuksia (art 58 b), jotka vaikuttavat kaikkiin allekirjoittajakirkkojen virkaan vihittyihin jäseniin, pappeihin ja kirkonjohtajiin.

3. Keitä me olemme

Ruotsin kirkko

Ruotsin kirkolla on voimakas kuoroperinne. Virsien laulaminen on ollut tärkeä osa ruotsalaista hurskauselämää ja yhä on. Jopa maallistuneet ruotsalaiset pitäytyvät tiettyihin tilanteisiin liittyviin virsiin adventtina, jouluna, kesällä, kastetilaisuuksissa ja hautajaisissa. Monet ihmiset menevät kirkkoon, jos siellä on "musiikkipalveluksia", joissa painopiste on virsien tai hengellisten laulujen laulamissa tai kuorojen kuuntelemisessa, kun ne laulavat virsisovituksia. Tämä on linkittynyt Ruotsin kirkon rooliin kansallisena kirkkona vielä senkin jälkeen, kun kirkko erotettiin valtiosta vuonna 2000. Enemmistö kansasta on yhä Ruotsin kirkon jäseniä (vaikkakin määrä laskee hitaasti ja vaihtelee maan eri osissa maallistumisen sekä yhteiskunnan monietnisen ja monikulttuurisen kehityksen myötä). Monet näistä jäsenistä tulevat kirkkoon useita kertoja vuodessa, esimerkiksi pyhäinpäivänä, 1. adventtina, jouluna ja juhannuksena. Monet kastavat lapsensa ja useimmat valitsevat kirkolliset hautajaiset. Asenne on hyvin myönteinen kirkon diakoniatyötä kohtaan sekä sen rooliin kriisien ja katastrofien aikaan. Tunnusomaista Ruotsin kirkolle on myös maallikkojen voimakas osallistuminen: monet kirkon palveluksessa toimivat maallikot, monet valitut hallintoelinten jäsenet kirkon kaikilla tasoilla sekä kaikki kuorojen jäsenet.

Norjan kirkko

Norjan kirkko on enemmistökirkko maassa, jossa melkein 76 % väestöstä on kirkon jäseniä. Vuosittain noin 45.000 lasta kastetaan kirkossa. 70 % kaikista lapsista kastetaan. Osallistuminen konfirmaatiokouluun on pysynyt vakaasti 65 %:ssa; yhä suurempi osa nuorista kastetaan. Johtajuuskoulutusohjelma on erityisesti kehitetty ohjelmaksi konfirmaation jälkeisille vuosille. Parhaillaan keskitytään kehittämään ohjelmaa nuorille aikuisille (18–30-vuotiaat).

Vuonna 2006 valtion komitea suositteli uutta järjestystä kirkon ja valtion tulevalle suhteelle. Vuonna 2008 saavutettiin parlamentissa suuri yksimielisyys kirkon ja valtion suhteista: kirkon ja valtion välisiä suhteita väljennetään. Vuonna 2012 muutokset hyväksyttiin Norjan perustuslakiin parlamentissa. Yhä enemmän moniuskontoinen Norjan yhteiskunta ei ole enää tunnustuksellisesti sidoksissa evankelis-luterilaiseen tunnustukseen valtion kautta. Kirkko nimittää itse johtajansa kirkon eri toimielimiin. Norjan kirkko säilyy perustuslain sitomana "kansankirkkona" ja saa edelleen vuosittain summan valtion talousarviosta ja neuvottelee tästä vuosittain hallituksen kanssa. Suuria rakenteellisia muutoksia odotetaan tulevina vuosina.

Kirkko omaksui hiljattain uuden liturgian, joka antaa hieman vapautta paikallisille sovelluksille sunnuntain pääjumalanpalveluksissa. Uudistettuja liturgioita myös muita palveluksia varten on saatavilla. Uusi virsikirja tuli käyttöön joulukuussa 2013. Uusi materiaali on yhdistelmä lauluista ja virsistä, joita on jo käytetty jonkin aikaa ja kokonaan uudesta materiaalista. Tavoitteena on tarjota suurempi valikoima musiikkia eri teemoista käytettäväksi sunnuntaipalveluksissa sekä myös muissa palveluksissa.

Skotlannin episkopaalinen kirkko

Skotlannin episkopaalinen kirkko on tervetulleeksi toivottava ja inklusiivinen kirkko, jonka historia palautuu kristinuskon alkuaikoihin Skotlannissa. Se on osa maailmanlaajaa anglikaanista kirkkoyhteisöä. Kirkolla on seitsemän koko Skotlannin kattavaa historiallista aluetta, hiippakuntaa. Kirkkoa johtaa kirkolliskokous, joka kokoontuu vuosittain ja johon kuuluvat piispat sekä yhtä suuri määrä pappeja ja maallikoita. Johtava piispa on priimas, koska hän on *primus inter pares* (ensimmäinen vertaistensa joukossa). Skotlannin episkopaalinen kirkko on hyväksynyt naisten piispuuden. Sen jumalanpalveluselämä on rikas ja vaihteleva tarjoten kokemuksen eri liturgisista ja musiikillisista tyyleistä. Sen jumalanpalveluselämän sydämessä on viikottainen eukaristiajuhla.

Irlannin kirkko

Irlannin kirkko on yksi kirkko, joka käsittää Pohjois-Irlannin ja Irlannin tasavallan ja jäljittää juurensa irlantilaisen kristinuskon varhaisimpiin päiviin asti. Sillä on 390.000 jäsentä – 275.000 Pohjois-Irlannissa ja 115.000 Irlannin tasavallassa. Se on jakautunut kahteen provinssiin, Armagh ja Dublin, joilla molemmilla on arkkipiispa. Kirkossa on 12 hiippakuntaa, yli 450 parokiaalista yksikköä ja 500 palkattua pappia. Se on osa maailmanlaajaa anglikaanista kirkkoyhteisöä, apostolinen kirkko, jolla on rikkoutumaton yhteys varhaisiin apostoleihin ja joka ammentaa apostolisesta uskosta opetuksessaan ja jumalanpalveluselämässään; se on katolinen ja reformoitu kirkko. Kirkon virka on järjestykseltään kolmijakoinen: piispat, papit ja diakonit. Kirkolla on yksi rukouskirja Yhteisen rukouksen kirja (The Book of Common Prayer 2004) sekä muita palveluksia, jotka kirkolliskokous on auktorisoinut käyttöön. Se on edustuksellinen kirkko: kukin hiippakunta valitsee ne, jotka edustavat heitä kirkolliskokouksessa, kirkon "parlamentissa". Kirkossa on piispojen huone, jossa on 12 jäsentä sekä edustajainhuone, jossa on 216 pappia ja 432 maallikkoa.

Englannin kirkko

Englannin kirkko muodostuu kahdesta provinssista, Canterburysta ja Yorkista. Siinä on yhteensä 44 hiippakuntaa ja 13,150 seurakuntaa. Se kattaa Englannin, Kanaalin saaret, Man-saaren, joitain seurakuntia Walesissa sekä seurakuntia ja kirkkoherrakuntia Euroopan hiippakunnassa, Marokossa, Turkissa ja Aasian maissa, jotka olivat osa Neuvostoliittoa. Sillä on yli 20,000 pappia, lukijoita ja kirkon armeijan upseereita sekä tuhansia auktorisoituja maallikkotyöntekijöitä.

Melkein puolet Englannin väestöstä katsoo kuuluvansa Englannin kirkkoon ja noin 1 miljoona ihmistä osallistuu jumalanpalvelukseen joka sunnuntai. Noin 3 miljoonaa ihmistä osallistuu sen jumalanpalveluksiin jouluaattona tai joulupäivänä.

Englannin kirkon juuret ulottuvat aikaan, jolloin kristillinen kirkko syntyi Rooman provinssissa Britanniassa. Englannin kirkko (the *Ecclesia Anglicana* – tai Englannin kirkko) oli tulosta kolmen kristinuskon virtauksen yhdistymisestä: pyhän Augustinuksen ja hänen seuraajiensa roomalainen perinne, roomalais-brittiläisen kirkon jäänteet ja skotlantilainen kelttiläinen perinne, joka liitetään pyhiin Aidaniin ja Cuthbertiin.

Reformaation aikana Englannin kirkko kuului niihin kirkkoihin, jotka rikkoivat yhteyden Roomaan. Teologia, joka kehittyi, on auktoritatiivisimmin esitetty kolmessa "historiallisessa kaavassa", 39 artikkelissa, Yhteisen rukouksen kirjassa (The *Book of Common Prayer*) sekä vuoden 1662 kirkollisten vihkimysten kirjassa (*Ordinal*).

Se on kirkko, joka on tietoisesti säilyttänyt jatkuvuuden patristiseen ja keskiaikaiseen perintöön käyttäessään katolisia uskontunnustuksia, viran kolmea järjestystä: piispat, papit ja diakonit, liturgian osissa, mutta joka omaksui myös protestanttisia näkökulmia teologiaansa ja liturgisen käytäntönsä kokonaisuudessa. Sen voidaan sanoa olevan sekä "katolinen että reformoitu".

Walesin kirkko

Walesin kansa, joka kristillistettiin Rooman miehitettyä Britannian, on brittein saarten vanhin kristillinen kansakunta. Kaksikymmentä kahdeksan vuotta ennen kuin pyhä Augustinus rantautui Kentissä AD 597 evankelioidakseen anglosakseja, Walesissa oli pidetty kirkolliskokous, jossa pyhä David, josta tuli myöhemmin Walesin nimikkopyhä, oli puhunut pelagiolaista heresiaa vastaan. Pyhä David on ainoa brittein saarilla syntynyt nimikkopyhä. Ennen häntä Walesissa oli muita kristillisiä hahmoja kuten pyhät Dyfrig ja Illtud, Teilo, Padarn ja Deiniol.

Walesin kirkko on pysynyt osana Englannin kirkkoa siihen asti kunnes se erotettiin valtiosta vuonna 1920. Se on nyt autonominen provinssi anglikaanisessa kirkkoyhteisössä ja toimittaa kaikki julkiset toimituksensa kahdella kielellä walesiksi ja englanniksi. Siinä on kuusi hiippakuntaa, joita johtavat kuusi piispaa ja kaitsee hallintoneuvosto. Se työskentelee läheisesti Walesin hallinnon ja muiden toimijoiden kanssa Walesin kansan parhaaksi. Sillä on 1.430 jumalanpalveluspaikkaa ja 29 % ensimmäiseen luokkaan listatuista rakennuksista Walesissa on Walesin kirkon kirkkoja. Walesissa on 168 kirkkoa Walesin kouluissa, jotka työllistävät 2.978 henkilöä ja joissa on 21.261 oppilasta.

Se on aktiivinen Walesin kirkkojen yhteistyöelimestä Cytûnissa, Britannian ja Irlannin kirkkojen yhteistyöelimestä, Porvoon kirkkoyhteisössä, anglikaanisessa kirkkoyhteisössä, Euroopan kirkkojen konferenssissa ja Kirkkojen maailmanneuvostossa. Koska se on sekä katolinen että reformoitu, Walesin kirkko on mukana niin anglikaanis-roomalaiskatolisessa teologisessa dialogissa (ARCIC III) kuin Britannian ja Irlannin anglikaanisten kirkkojen keskusteluissa Euroopan protestanttisten kirkkojen yhteisön kanssa.

Islannin evankelis-luterilainen kirkko

Islannin evankelis-luterilainen kirkko (IELK) on kansallinen kirkko, jolla on suunnilleen 250,000 jäsentä, mikä on lähes 80 % väestöstä. Kirkko on avoin kaikille, jotka asuvat Islannissa riippumatta kansallisuudesta.

IELK on itsenäinen kirkko, mutta sillä on erityiset suhteet valtioon, mikä perustuu kansan historiaan. Suhteet ovat ilmeiset perustuslaissa, joka toteaa, että "evankelis-luterilainen kirkko on Islannin kansallinen kirkko, ja valtio tukee ja suojelee sitä sellaisena." Sen lisäksi, että on säädetty uskonnollisista yhdistyksistä yleensä, on erityistä lainsäädäntöä IELK:sta. Kirkolliskokous on kirkon korkein hallintoelin ja kirkkohallitus sen toimeenpaneva käsivarsi. Ympäri maata on suunnilleen 280 seurakuntaa ja lähes 160 pappia ja diakonia työskentelee kirkossa, seurakunnissa, sairaaloissa ja laitoksissa. Useimmilla seurakunnilla on eri ohjelmia lapsille ja nuorisotyöhön, sielunhoitoon ja opetukseen. Monet seurakunnat ovat pieniä: 125 seurakunnalla on vähemmän kuin 100 jäsentä. Palveluksia pidetään joka sunnuntai seurakunnissa, joissa on 2000 tai enemmän jäseniä, mutta harvemmin pienemmissä seurakunnissa.

Lisäksi suurimmassa osassa seurakuntia on kirkon kuoroja, ja monissa suuremmissa seurakunnissa musiikki on osa lapsi- ja nuorisotyötä. Noin 2000 islantilaista on aktiivisia kirkon kuoroissa.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on kaksikielinen (Porvoon hiippakunta on ruotsinkielinen, lisäksi on saamenkielistä työtä Oulun hiippakunnassa). Toinen luonteenomainen piirre on, että Suomessa on kaksi historiallista kansankirkkoa: evankelis-luterilainen kirkko (75 %) ja Suomen ortodoksinen kirkko (1,1 %). Elämme lännen ja idän välissä. Jopa Pohjoismaiden luterilaisten kirkkojen parissa on ainutkertaista, että Suomen evankelis-luterilaisella kirkolla on periaatteessa ainakin yksi diakoni/diakonissa jokaisessa seurakunnassa – kirkkolaki edellyttää sitä. Meillä on joukko erilaisia kirkon työntekijöitä evankelis-luterilaisen kirkon palveluksessa. Tähän asti on ollut mahdollista, että meillä on monia palkattuja työntekijöitä, mutta panostamme yhä enemmän vapaaehtoistyöhön.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on myös tunnettu rippikouluistaan. Noin 85 % nuorista käy rippikoulun. Olemme myös ekumeenisesti aktiivinen kirkko ja painotamme faith and order – kysymysten lisäksi kansainvälistä diakoniaa ja lähetystyötä. Kirkkomme on KMN:n, LML:n, EKK:n ja Porvoon kirkkoyhteisön perustajajäsen.

Tanskan evankelis-luterilainen kirkko

TELK on kansallinen kirkko Tanskassa. Sillä on noin 2000 seurakuntaa, jotka jakautuvat 10 hiippakuntaan, joita kutakin johtaa piispa. Piispan valitsevat seurakuntaneuvostojen jäsenet ja papit kussakin hiippakunnassa. Piispan roolina on kaitsea hiippakunnan pappeja ja seurakuntia. Kööpenhaminan piispalla on erityinen kunnia-asema, *primus inter pares*. Tanskan kirkossa ei ole arkkipiispan virkaa. Vuodesta 1948 papin virka on johdonmukaisesti ollut avoin sekä miehille että naisille. Lähes 80 % tanskalaisista on TELK:n jäseniä. Suuri enemmistö liittyy kirkkoon lapsena kasteen kautta.

Tanskassa on voimakas suhde kansallisen kirkon ja valtion välillä. TELK:a pidetään "kansan kirkkona" sekä virallisena kansalliskirkkona vuoden 1849 Tanskan perustuslain säätämisestä alkaen, jossa se erityisesti mainitaan. "Kansan kirkkona" jokaisella seurakuntaneuvostolla on oma oikeutensa päättää toiminnasta paikallisessa kontekstissa ja valita seurakunnan pappi. Siten paikallisseurakunta on kirkon rakenteen kulmakivi "virallisena kansalliskirkkona", jonka organisaation, liturgian jne. ylin auktoriteetti on Tanskan kuningatar tai kuningas, kun taas kansallinen parlamentti (Folketinget) on de facto kirkollisen lainsäädännön päätöksentekuelin. Siten TELK:a ei sääntele kirkolliskokous eikä

kansallinen kirkkohallitus, kuten useimmissa muissa luterilaisissa kirkoissa. Suurin osa kirkon talousarviosta tulee jäsenmaksusta, jonka kokoavat kansalliset veroviranomaiset, sekä korvamerkityistä avustuksista valtion talousarviosta. Tällä tavoin valtio antaa panoksensa kirkon hallintoon.

Iso-Britannian luterilainen kirkko (LCiGB)

Iso-Britannian luterilainen kirkko (IBLK) on hyvin moni-ilmeinen kirkko: se viettää jumalanpalveluksia 7 kielellä (englanti, puola, Tigrinya, Amhara, Swahili, mandariini- ja kantonin kiina). IBLK:lla on pitkä historia maahanmuuttajien palvelemisessa Yhdistyneissä kuningaskunnissa; se tarjoaa usein "kodin kaukana kotoa". Palvellessaan koko joukkoa eri kulttuureita ja perinteitä IBLK:n jäsenkirkot ovat kenneet pitämään sisällään kaikkea swahilista a cappella -kuoroihin ja Bachin urkupreludeihin. IBLK:n rikas monimuotoisuus on luonut vahvoja yhteyksiä kansallisiin luterilaisiin kirkkoihin ympäri maailmaa, esimerkkeinä Tansanian evankelis-luterilainen kirkko ja Amerikan evankelis-luterilainen kirkko. Vuonna 2009 IBLK:lla oli kunnia asettaa ensimmäinen nainen piispan virkaan palvelemaan brittiläistä kirkkoa, Jana Jeruma-Grinberga. Vuonna 2013 piispa Martin Lind korvasi hänet.

Latvian evankelis-luterilainen ulkomaankirkko

LELUK aloitti työnsä vuonna 1945, kun Latvian evankelis-luterilaisen kirkon ensimmäinen arkkipiispa professori Teodors Grinbergs, lähes kaikki kirkkohallituksen jäsenet, puolet papeista ja noin 200,000 latvialaista pakolaista olivat muuttaneet asumaan Länsi- ja Pohjois-Eurooppaan. Vuoden 1990 jälkeen solmittiin läheinen suhde nykyisen LELUK:n ja nykyisen Latvian kirkon välille. Kuitenkin molemmat kirkot ovat itsenäisiä, syynä lähinnä erilaiset positiot joillakin teologian alueilla, esimerkiksi naisten vihkimisessä papiksi. Puolet LELUK:n 70 papista, jotka palvelevat 120 seurakuntaa, joissa on yli 25.000 jäsentä, ovat naisia, ja LELUK:n kirkkojärjestyksen mukaan *kaikkiin LELUK:n tehtäviin voidaan valita mies tai nainen*. Nykyinen LELUK:n arkkipiispa on Elmars Ernsts Rozitis, jonka vihki 1994 historialliseen suksessioon piispa Henrik Svennungsson Ruotsin kirkon Tukholman hiippakunnasta.

Johtuen vaikeasta taloudellisesta tilanteesta Latviassa monet latvialaiset muuttavat läntiseen Eurooppaan. Tämä on suuri haaste LELUK:lle. Työtä ulkomailla asuvien latvialaisten tukemiseksi tehdään läheisessä yhteistyössä Latvian tasavallan lähetystöjen ja konsulaattien kanssa.

LELUK on LML:n perustajajäsen ja KMN:n, EKK:n ja Porvoon kirkkoyhteisön jäsen. Arkkipiispaa avustaa 18-jäseninen kirkkohallitus, jossa on yhtä paljon pappeja ja maallikkojäseniä. Moderni media on tervetullut apu kirkon elämässä, mutta myös painetun median perinnettä jatketaan esimerkiksi LELUK:n vuosikirjan muodossa.

4. Miten me työskentelemme yhdessä

Porvoon kirkkoyhteisöllä ei ole kallista hallintoelintä. Sen sijaan jokaisella kirkolla on **yhteyshenkilö**, ja nämä yhteyshenkilöt tapaavat kerran vuodessa **Porvoon kirkkojen yhteydenpitoryhmänä**. Kaksi piispaa toimii yhteydenpitoryhmän puheenjohtajana, yksi luterilaisesta kirkkoperheestä, toinen anglikaanisesta ja kaksi sihteeriä, myös kummastakin kirkkoperheestä.

Porvoon kirkkojen yhteydenpitoryhmä toteuttaa **kirkonjohtajien kokouksen** kerran neljässä vuodessa tekemät päätökset Porvoon kirkkoyhteisön työn tulevasta sisällöstä ja suunnasta. Se myös seuraa niitä teemoja, jotka joka toinen vuosi pidettävä priimasten ja johtavien piispojen kokous nostaa esiin keskusteluissaan. Ensimmäinen näistä säännöllisistä priimasten ja johtavien piispojen kokouksista pidettiin Lambeth-palatsissa 1999. Näissä yhteyksissä kirkonjohtajat pohtivat avaintemoja, jotka kirkot kohtaavat ja priimasten ja johtavien piispojen erityistä roolia kirkkojen ykseyden vaalimisessa. Porvoon sopimus tarjoaa myös Porvoon kirkkojen kaikille piispoille mahdollisuuden ottaa osaa piispojen vihkimisiin, pappisvihkimyksiin ja konfirmaatioihin. Näin piispan virka toimii ulkoisena merkinä yhteydestä, joka meillä on.

Joka neljäs vuosi on pidetty teologinen konsultaatio sekä konsultaatioita uskontojen välisestä kohtaamisesta. Niissä valmisteltiin *Suuntaviivat uskontojenvälisiin kohtaamisiin*. On myös järjestetty konsultaatioita diakonaatista, joka on jatkuva Porvoon kirkkoyhteisön aihe; konsultaatio

nuorisotyöntekijöille, konsultaatio maallikko-oppimisen asiantuntijoille; konsultaatio, miten kirkot voivat vastata konfliktiin; avioliittokonsultaatio ja siirtolaisuuskonsultaatio; ideoiden ja resurssien jakamista, yhteistyötä Porvoon kirkkojen kotisivun ylläpitämisessä ja kehittämisessä:
www.porvoocommunion.org. Viimeisin konsultaatio pidettiin taloudesta ja etiikasta.

Yhteistyön kautta Porvoon sopimus voi auttaa vahvistamaan tunnustuksellista identiteettiä tuomalla systemaattisen teologian esiin ja vapauttamalla kosolti uutta myönteistä energiaa. Porvoo-prosessi ei ole jättänyt monta kiveä kääntämättä ja on siten antanut tunnustuksellisille identiteeteillemme sekä tuoreen lähteen että tervetulleen terveystarkastuksen. Luterilaisten luterilainen identiteetti ei ole heikentynyt eikä myöskään anglikaanien anglikaaninen identiteetti. Olemme kuitenkin oppineet tuntemaan toisemme paremmin keskustelujen ja pohdintojen kautta; siten meistä on tullut parempia kumppaneita kaikille ystävillemme. Monet niistä, jotka elivät harhakäsityksessä, että tunnustukselliset identiteetit ovat kirkkojen välillä kaikkein merkityksellisin asia, ovat viimein käsittäneet sen tuskallisen tosiasian, että mielipiteet törmäävät yhtä paljon kirkkojen sisällä. Porvoo auttoi tanskalaisia pohtimaan uudelleen päätöksentekojärjestelmäänsä, ja kun Norjaa lähestyttiin tuomiorovastien suorittamista pappisvihkimyksistä, he huomasivat sen olevan suurempi kompastuskivi kuin alun perin ennakoitiin. Naispiispuuden hyväksyminen Skandinaviassa keskitti huomion kirkon viran kolmisäikeisyyteen kuten myös pitkä ja tuulinen keskustelu diakonaatista. Jotkin näistä keskusteluista olisivat epäilemättä tulleet esiin ilman Porvoota, mutta jotkin eivät. Voimme pitää itseämme onnekkaina, koska meillä on Porvoon kirkkoyhteisön myötä niin voimakas teologisen uudelleen arvioinnin katalysaattori.

Jäsenyys Porvoon kirkkoyhteisössä haastaa anglikaanit tutkimaan diakonin roolia heidän perinteessään, ja viime vuosina tässä suhteessa on hieman edistytty, mutta paljon työtä on jäljellä. Kuitenkin mahdollisuus keskustella diakonin roolista luterilaisten kanssa on auttanut anglikaaneja saamaan selkeämmän kuvan, mitä se merkitsee heille.

Jokaisessa Porvoon kirkkoyhteisön kokouksessa tai konsultaatiossa jäsenkirkoilla ja tarkkailijakirkoilla on kullakin oma roolinsa. Porvoon konsultaatiot osana yhteisön elämää alusta asti auttoivat Tanskan kirkkoa, joka oli tarkkailijakirkon asemassa, tulemaan jäseneksi 2010. Siten Porvoon kirkkojen joukossa on tilaa uusille kumppaneille liittyä joukkoon.

Siksi Porvoon kirkot tunnustavat, että heidän sitoumuksensa toisiaan kohtaan voidaan työstää vain kirkon kokonaisvaltaiseen missioon ja sen prioriteetteihin liittyvien peruskysymysten valossa.

Suurin haaste on siinä, miten me puhumme ja kommunikoimme sen suunnan, johon koemme Jumalan olevan johdattamassa meitä. Kiireisin ja polttavin osa tätä haastetta on se, miten kirkko kohtaa syytöksen merkityksettömyydestä nuorelle sukupolvelle. Syytöksellä on perustava merkitys sen kannalta, miten lähestymme kristillistä kasvatusta. Kirkon täytyy olla ulospäin katsova ja varoa asettamasta hyödyttömiä ja vahingollisia esteitä. Kirkon tulevaisuuden mission avainpiirre on palvelijan roolissa, johon Kristus meitä kutsuu. Tämä *diakonia* kannattaa sekä yksilön kristillistä elämää että kirkon palveluvirkaa, joka on ja kehittyy kirkoissamme.

Porvoon kirkot ovat yhdessä tunnistaneet joukon avainalueita yhteiselle työskentelylleen lähivuosina. Monet seuraavista otsikoista ja tehtävistä voisivat luonnollisesti soveltua useampaan kuin yhteen kontekstiin (yksilö, asiantuntija, paikallinen, alueellinen, kansallinen ja niin edelleen). Lisäksi monia näistä alueista kehitetään jo yhteisen jäsenyytemme kautta muissa ekumeenisissa toimielimissä, kansallisesti ja kansainvälisesti, esimerkiksi Euroopan kirkkojen konferenssin kautta.

- *Diakonia ja diakonaatti – jatkotyöskentely yhteisymmärryksen edistämiseksi*
- *Raporttien kääntäminen ja vastaan ottaminen sekä tutkimus*
- *Porvoo-kertomusten jakaminen ja kertominen pyhistä paikoista, mukaan lukien pyhiinvaelluspaikat*
- *Erilaisten tapojen tunnustaminen identiteettimme vaalimisessa ja avoimuus luovuudelle jumalanpalveluselämässä*
- *Diasporaseurakuntien integroiminen paikalliskirkkoihin, kun se on luontevaa*
- *Näkemyksen vaihtaminen avainaiheista, jotka kohtaavat yksittäisiä kirkkoja*
- *Säännölliset kutsut yksittäisten kirkkojen pitämiin asiantuntijakonsultaatioihin*
- *Kokemusten jakaminen kirkkojen rakenteista ja hallinnosta mukaan lukien taloushallinto ja muut resurssit*

Keskeistä Porvoo-eetokselle on rukous kumppaneidemme puolesta. Vuosittainen Porvoon rukouskalenteri, jonka Ruotsin kirkko tuottaa Porvoon yhteydenpitoryhmän puolesta, on ladattavissa nettisivulta www.porvoocommunion.org. Se tarjoaa kaikille Porvoon kirkkoille apuvälineen rukoilla toistensa puolesta ja se voidaan ottaa mukaan hiippakunnallisiin rukouskalentereihin. On yhä tavallisempaa kuulla Porvoon kirkkoyhteisön hiippakunnat ja piispat mainittavan esirukouksessa kirkon puolesta tavallisissa sunnuntaipalveluksissa paikallisseurakunnissa. Seurakuntien lisäksi voi Porvoon rukouskalenteria käyttää jokainen henkilökohtaisessa rukouselämässään yhtä lailla. Itse kukin voimme rukoilla toistemme puolesta ja rukoilemalla toistemme puolesta säännöllisesti, sunnuntaisin tai muina viikonpäivinä, ymmärrämme olevamme kaikki osa Porvoon perhettä!

Porvoon sopimus rohkaisee tätä yhteyttä, kun se painottaa tarvetta toivottaa muiden kirkkojen jäsenet tervetulleiksi paikallisseurakuntiimme. Tämä voi tapahtua, kun ihmiset ovat muuttaneet ulkomaille töihin, opiskelemaan, eläkkeelle tai perhesiist. Muutamilla hiippakunnilla on onni toivottaa seurakuntiinsa jäseniä tervetulleiksi pohjoismaisista ja baltialaisista luterilaisista kirkkoista joko säännöllisesti tai väliaikaisesti. Euroopan hiippakunnassa jotkut näiden kirkkojen jäsenet osallistuvat säännöllisesti paikallisen anglikaaniseurakunnan jumalanpalvelukseen. Nämä ovat usein ekumeenisten avioliittojen toisia osapuolia tai ihmisiä, jotka tuntevat olonsa erityisen kotoiseksi anglikaanisessa jumalanpalveluksessa, oli se sitten moderni tai perinteinen.

Yli vuosikymmen sopimuksen jälkeen on reilua sanoa, että eri hiippakunnat ovat eri tasolla "Porvoon pyhiinvaelluksellaan". Joillakin hiippakunnilla ei ole vielä ollut mahdollisuutta tai voimavaroja kehittää suhteita Porvoon kirkkoihin, mutta ne sitoutuvat sopimukseen ehkä Porvoon rukouskalenterin käytön kautta paikallis- ja tuomiokirkkoseurakunnissa. Toisilla hiippakunnilla on virallinen ystävyshiippakuntasopimus toisen Porvoon kirkon kanssa ja paljon yhteydenpitoa.

Kuten voi huomata, ryhmillä, laitoksilla ja yksilöillä on monia mahdollisuuksia hyötyä Porvoosta ensisijaisesti sitä kautta, että projekti ei ole vain piispojen hanke vaan myös pappien, nuorien ja vanhojen maallikkojen, kuorojen, teologien, kirkkojuristien, uskontojen välisen kohtaamisen asiantuntijoiden, nuorisotyöntekijöiden, kasvatustyöntekijöiden, maallikko-opetuksen asiantuntijoiden, hiippakuntien, seurakuntien ja yhteistyön synnyttämien yksilöiden välisten ystävyysien kirkkoyhteisö. Esimerkiksi tilojen jakaminen on yksi ulkoinen merkki yhteistyöstä Porvoon kirkkojen kesken. Islantilainen luterilainen seurakunta käyttää seurakuntakirkkoa Grimsbyssä monta kertaa vuodessa, ja toisinaan siellä pidetään yhteisiä anglikaanis-luterilaisia palveluksia. Newcastleen hiippakunta antaa tilat tanskalaisten luterilaisten palveluksille tuomiokirkossa. Southwarkin hiippakunnassa paikallisilla suomalaisen, norjalaisen ja ruotsalaisen kirkon papeilla on myös lisenssi toimittaa anglikaanisia jumalanpalveluksia. Edinburghissa Norjan kirkon seurakunta viettää säännöllisesti jumalanpalvelusta pyhän Marian piispan kirkossa.

Tai kun Nils, Kelvin ja James menivät Ruotsiin yhteen paikallisista tiedekunnista opiskelemaan teologiaa, he tekivät jokseenkin samaa kuin Eva, Kenneth ja Olof olivat tehneet, kun he menivät toiseen suuntaan saattamaan loppuun pastoraaliset opintonsa oman kasvatusjärjestelmänsä ulkopuolella. Claes, Lisbeth, Maria ja Marianne osallistuivat Upsalassa kursseille, jotka järjestettiin niille, jotka halusivat pysyvän viran Englannin kirkon seurakunnassa. Tim lähti Norwichista Luulajan hiippakuntaan, ja eläkkeelle jäätyään Canon John on auttanut suuresti sekä Lundin että Skaran hiippakuntia. Yhdeksän ruotsalaista hiippakuntaa on jo lisännyt anglikaanisen ystävyshiippakuntasuhteen jo olemassa oleviin luterilaisten keskinäisiin yhteyksiin ja kun Erstan diakonia-, sosiaali- ja kasvatustalon oppilaitos alkoi tehdä yhteistyötä Walesin kirkon kanssa, muodostui uusi ja visionäärinen kumppanuusmuoto, johon osallistuu opettajia, papiksi opiskelevia ja pysyviä diakoneja.

5. Kumppanuuslinkin luominen

Jos edellä kuvatut mahdollisuudet ovat inspiroineet tai haastaneet sinua, saatat haluta solmia ystävyyslinkin Porvoon "perheen" jäsenen kanssa, joka edustaa toista traditiota kuin sinä itse. Ole aluksi yhteydessä kirkkosi Porvoon kirkkojen yhteydenpitoryhmän jäseneseen sekä Porvoon kirkkojen kahteen sihteeriin.

- Perustakaa työryhmä pitämään huolta ystävyshiippakunta- tai -seurakuntasuhteesta. Jakakaa tehtävät, niin että ystävyshiippakuntasuhteesta ei tule vain muutamien yksilöiden ”omaisuutta”.
- Työryhmä voi olla myös ekumeeninen.
- Ajattele huolellisesti mahdollisen kumppanin sijaintia.
- Jos harkitsette kirkon tulemistä mukaan kunnallishallinnon ystävyssopimukseen, on hyödyllistä kysyä tietoa olemassa olevista ystävyssuhteista paikalliselta kaupungintalolta.
- Pidä yhteyttä paikallisiin kouluihin/oppilaitoksiin ja elinkeinoelämään.
- Ottakaa yhteyttä muihin ystävyssopimusten järjestäjiin. Muistakaa kuitenkin, että se mikä toimii tai epäonnistuu yhdessä kontekstissa, ei ehkä sovellu muualle.
- Tarkistakaa, onko alueella, jossa kumppaninne sijaitsee, Englannin kirkon seurakunta. Jos on, ota siihen yhteyttä. Jos ei ole, ota yhteyttä maassa toimivaan mahdolliseen muuhun anglikaaniseurakuntaan. Anglikaanipapit, jotka toimivat Porvoo-maissa, voivat todennäköisesti antaa hyödyllisiä neuvoja, ja he olisivat varmasti kiinnostuneita olemaan tietoisia suunnitelmistanne.
- Pidä huolta, että vierailunne ja vaihtojärjestelyenne ovat muutakin kuin ”kirkollista turismia”. Nauttikaa toistenne seurasta, rukoilkaa ja viettäkää jumalanpalvelusta yhdessä – mutta opiskelkaa, keskustelkaa ja työskennelkää myös.
- Tehkää realistinen arvio siitä, miten yhteys toimii. Varmistakaa, että te ja kumppanikirkkonne päättävät, milloin yhteyttä arvioidaan jaksoittain ja katsotaan, pitäisikö sopimusyhteyttä jatkaa vai onko uusia prioriteetteja muilla alueilla.
- Pitäkää hauskaa!

Mitä kumppanuuslinkin yhteydessä voi tehdä:

- Levittää tietoa Porvoo-maista ja kirkoista sekä kertomuksia yhteyksistä, jotka ovat jo olemassa.
- Varmistaa, että Porvoon rukouskalenterin rukousaiheet sisällytetään esirukoukseen.
- Rohkaista vaihtoa ja papiston, opiskelijoiden ja maallikkojen vierailuja ja tutkia mahdollisuuksia koulu-, oppilaitos- ja tuomiokapitulivaihtoon sekä kirkkomusiikkisyhteistyä.
- Verrata kehityssuuntia maallikkojen ja kirkon virassa olevien palveluvirassa *Explore the potential of civic twinnings – a good area for witness and mission.*
- Rohkaista yhteyksiä selektiivivirkojen välillä, esimerkiksi vankila-, oppilaitos-, yliopisto-, sairaala- ja työpaikkapappien kesken..
- Jakaa tietoa ja kokemuksia kehityssuunnista pappien ja muiden koulutuksessa, sekä maallikkojen että virkaan vihittyjen.
- Oppia kaitsennasta ja hallinnosta itse kussakin kirkossa, mukaan lukien talouteen ja kiinteistöhoitoon liittyvät asiat.
- Tunnistaa pappeja ja maallikkoja, joilla on tarvittava kielitaito tai potentiaalia ja rohkaista heitä ottamaan osaa vaihtoon.
- Varmistaa, että kutsut tärkeisiin hiippakunnallisiin tapahtumiin, kuten pappien ja maallikkojen konferenssit, uuden piispan vihkiminen tai tuomiorovastin virkaan asettaminen, lähetetään aina kumppanikirkon johtajille.

Kumppanuuslinkin luominen: ks. liite 3 esimerkit 2 kumppanuussopimuksesta

Kumppanuuslinkki-tyyppinen sopimus voidaan solmia hiippakuntien, rovastikuntien tai yksittäisten seurakuntien välille. On suositeltavaa arvioida kumppanuussuhteen toimivuutta aina 3-5 vuoden välein.

6. Viranhoito toistemme kirkoissa

Toinen avainnäkökulma Porvoo-sitoumuksien toteuttamiseen kirkon elämässä on pappien vaihto. Kasvava joukko Porvoon kirkkojen pappeja on saanut luvan toimittaa jumalanpalveluksia Englannin kirkon Euroopan hiippakunnassa. Joissakin tapauksissa Englannin kirkon hiippakuntien papisto

palvelee lyhytaikaisesti ystävyshiippakunnassaan, mikä vuorostaan vahvistaa sidettä molemminpuolisesti.

Ilmeisin este pappien vaihdettavuudelle on tietysti kieli, ja sekä Porvoon kirkkojen yhteydenpitöryhmä että Englannin kirkon Porvoo-paneeli kantavat huolta siitä, että on saatavissa riittävä kielellistä koulutusta ja valmistusta pastoraaliseen työhön. Virkaan astumisen prosessi ja jatkuva papillinen koulutus on tärkeää Porvoolle kuten muullekin pappisviran alueille, sekä ennen ja jälkeen nimityksen. Yksityiskohtaista tietoa palveluvirkaan liittyvistä asioista löytää kotisivulta: www.porvoocommunion.org.

Porvoon julistus sitouttaa allekirjoittajakirkot *'toivottamaan henkilön, joka on vihitty piispallisesti piispan, papin tai diakonin virkaan jossakin meidän kirkoistamme, tervetulleeksi, kutsusta ja kaikkien niiden säästösten mukaan, jotka kunakin aikana ovat voimassa, palvelemaan vastaanottavan kirkon samassa virassa ilman uudelleenviikimistä.'* Porvoon julistus, artikla 58 b (v)

Joukko hiippakuntia on saanut kokemusta papiston nimittämisestä muista Porvoon kirkoista, ja papiston nimittäminen Porvoon kirkoista virkoihin muissa jäsenkirkoissa on osoittautunut rikkaudeksi kaikille. Muutamia avaintemoja pitää kuitenkin käsitellä niiden kokemusten perusteella, jotka on saatu tällaisista aloitteista.

Paikallisseurakuntia ja papistoa tulee riittävästi valmistaa ulkomaisen papin saapumiseen. Odotusten tulee olla molemminpuolisesti selkeät. Onko pappi keräämässä kokemusta, joka viedään kotiin vai työskentelemässä pysyvässä työssä? Onko hän täällä "auttamassa" vai onko tämä sapattivapaan tai loman muoto? Kysymyksiä työnjohdosta ja esimiessuhteista tulee käsitellä. Asuinpaikan laatuun liittyvät seikat kaipaavat huolellista paneutumista.

- *Miten toimitamme sekä hakijan että vastaan ottavan kirkon saataville asianmukaista tietoa?*
- *Mitä asteita on hakemisessa ja valintamenettelyssä ja miten hoidetaan koulutukselliset tarpeet ja muut välttämättömät valmistelut ennen työhön astumista?*
- *Tarkistakaa, että työhön johdattamisen ja työssä tukemisen järjestelmät ovat toimivat*
- *Tarjotkaa apua uran seuraavassa vaiheessa*
- *Arvioikaa nimitysaika, kun työjakso loppuu*
- *Seuraavista voi olla erilaisia käsityksiä riippuen siitä, katsotaanko asiaa seurakunnan/vanhemman papiston ja potentiaalisten ulkomaisten hakijoiden näkökulmasta:*
 - *Paikallinen seurakuntakulttuuri – historia ja pääpiirteet*
 - *Päivittäinen ammatinharjoitus ja papiston imago*
 - *Pastoraalisten kohtaamisten laajuus*
 - *Tarvittavat taidot (mukaan lukien kieli) ja mitä taitoja/aiempaa kokemusta on*
 - *Odotukset roolista/työstä; nimityksen tavoitteet*

9. Keskustelunaiheita kaikille Porvoon kirkkoyhteisön tasoille

On monia asioita, jotka kannattaisi nostaa esiin ja keskustella hiippakuntien ja seurakuntien kumppanuuslinkkien yhteydessä. Valitkaa yksi tai useampia teemoja, jotka ovat relevantteja kumppanuuslinkille ja jotka auttavat yhteisymmärryksen kasvamista.

- *Spiritualiteetti: toistemme hengellisen perinteen historian ja käytännön ymmärtäminen.*
- *Jumalanpalvelus, rukous, pyhiinvaellus, retirit.*
- *Kirkkomusiikki ja liturgia. Voimmeko oppia toisiltamme? Miten nuoria ihmisiä saadaan mukaan?*
- *Maallikkojen ja pappien koulutuksen vertaaminen. Elinikäinen oppiminen.*
- *Aikuisjärjestöt kirkoissa; sosiaaliset aktiviteetit; varojen keruu.*
- *Lapset ja nuoret kirkossa – missio, kuuluminen, osallisuus.*
- *Kuinka paljon kirkot voivat/niiden pitäisi olla mukana seuraavan sukupolven kristillisessä kasvatuksessa?*
- *Tarkastelkaa konfirmaatiokandidaattien valmistelua kirkoissamme (rippikoulu).*

- Sosiaalisen hyvinvoinnin teemat — miten paljon kirkot voivat olla mukana näissä? Miten ymmärrämme diakonian?
- Eettiset teemat – seksuaalisuus, elämän pyhyys, bioetiikka.
- Miten paljon kirkot ovat mukana ympäristöasioissa?
- Miten paljon kirkot kantavat huolta kehittyvistä maista?
- Työn ja työttömyyden asiat.
- Rauha ja sovintotyö
- Lähetys ja evankelointi; ”prosessi”evankelointi.
- Talous — miten paikalliskirkko (seurakunta) rahoittaa toimintansa? Antamisen ja taloudenhoidon rooli.
- Kirkon hallinto ja kirkolliskokoukset; kirkollinen paikallishallinto
- Kirkon ja valtion suhteet
- Piispojen paikka ja velvollisuudet kirkkohallintomme järjestelmissä
- Miten ekumeenisia ovat yhteytemme lähialueilla?
- Kirkossakäynnin määrä maissamme.
- Elämä monikulttuurisessa yhteiskunnassa sekä yhteydet kirkkojen ja muiden uskontojen välillä.
- Näkyvyys mediassa ja sen asenteet, kirkot molemmissa maissa.
- Miten kokemuksemme yhteyksistä Porvoon sopimuksen pohjalta voivat edistää ekumeenisia keskusteluja ja sopimuksia

7. Yleistä tietoa

Porvoon kirkkoyhteisön verkkosivu: hyödyllisiä materiaaleja ja informaatiota

www.porvoocommunion.org

Virallista verkkosivua isännöi nykyään Suomen evankelis-luterilainen kirkko Porvoon kirkkojen yhteydenpitoryhmän puolesta (yhteyshenkilö jenny.sjogreen@svenskakyrkan.se). Sivulla on yksityiskohtaiset tiedot Porvoon kirkkojen yhteydenpitoryhmästä, Porvoon julistus useilla kielillä, rukouskalenteri, taustaa ja kommentteja Porvoon prosessista, tarinoita kumppanuusyhteyksistä ja virkojen vaihdettavuudesta Porvoon kirkkoissa sekä papereita eri konsultaatioista ja teologisista konferensseista.

Porvoon kirkkojen yhteydenpitoryhmä

Porvoon kirkkojen yhteydenpitoryhmän jäsenet ovat yhteisön virallisia edustajia, jotka pitävät huolta Porvoon kirkkojen yhteisön todistuksen ja palvelun asialistasta.

Puheenjohtajat

Luterilainen puheenjohtaja:

The Rt Rev Peter Skov-Jacobsen
Bishop of Copenhagen
Evangelical Lutheran Church of Denmark
Diocese of Copenhagen
Norregade 11
1165 Copenhagen K
Tel.: +45 [33 47 65 00](tel:+4533476500)
Email: PEJ@km.dk

Anglikaaninen puheenjohtaja:

The Most Reverend Dr. Michael Jackson
Archbishop of Dublin and Bishop of Glendalough,
Primate of Ireland and Metropolitan
Church of Ireland House

Church Avenue
Rathmines
Dublin 6
Ireland
Tel: 00353 1 4125663
Email: archbishop@dublin.anglican.org

Sihteerit

Anglikaaninen sihteeri ja Englannin kirkon edustaja

The Revd Canon Dr Leslie Nathaniel
Council for Christian Unity
Church House
Great Smith Street
London
SW1P 3AZ
UK
Tel: +44(0) 20-7898 1474
Fax: +44(0)20-7898 1483
E-mail: leslie.nathaniel@churchofengland.org

Luterilainen sihteeri ja Norjan kirkon edustaja

Beate Fagerli
Church of Norway Council on Ecumenical and International
Relations
Postboks 799 Sentrum
NO - 0106 Oslo
Norway
Tel: +47 23 08 12 74/23 08 12 00
Fax: +47 23 08 12 01
E-mail: beate.fagerli@kirken.no

Anglikaaniset kirkot

Skotlanti

Elspeth Davey
Scottish Episcopal Church
21 Grosvenor Crescent
Edinburgh
EH12 5EE
UK
Tel: +44(0)131 225 6357
Fax: +44(0)131 346 7247
E-mail: ChurchRelations@scotland.anglican.org

Wales

The Rev Gwynn ap Gwilym
39 Cathedral Road
Cardiff
UK
E-mail: gwynnapgwilym@churchinwales.org.uk

Irlanti

The Revd Canon Helene Steed
The Rectory
Scotshouse
Clones
Co Monaghan
Ireland
Tel. 00 353 (0)47 56962
Email: helene.steed@yahoo.com

**Englannin
kirkon
Euroopan
hiippakunta**

Avoinna.

**Espanjan
Episkopaalinen
reformoitu
kirkko**

Dr Manuel F Carrillo
Doctor Esquerdo, 67, 1 – 2
ES – 28007 MADRID
SPAIN
Tel: +34 666 944 504
E-mail: manuel-carrillo@usa.net

Substitute:
The Rt Revd Carlos López Lozano
Calle Beneficencia 18
28004 Madrid
Spain
Tel +349 1 445 25 60
Fax +349 1 594 45 72
Email: eclesiae@arrakis.es

**Lusitaaninen
kirkko
Portugali**

The Rt Rev Dr José Jorge Pina Cabral,
Igreja Lusitana Católica Apostólica Evangélica
(Comunhão Anglicana)
Rua Afonso de Albuquerque, nr 86
Apartado 392
4431-905 Vila Nova de Gaia
Portugal
Tel: + 351 2 3754018
Fax: +351 2 3752016
Email: jorgepinacabral@igreja-lusitana.org
Tel : 351 22 3754018
Fax : 351 22 3752016
www.igreja-lusitana.org

Nordic and Baltic Churches

Tanska

Dr Thorsten Rørbæk
Council on International Relations of the Evangelical Lutheran
Church in Denmark
Peter Bangs Vej 1D
DK-2000 Frederiksberg
Denmark
Tel: +45 33 11 44 88
Fax: +45 33 11 95 88
E-mail: tr@interchurch.dk

Suomi

Tomi Karttunen
Kirkkohallituksen ulkoasiain osasto
Eteläranta 8
PL 210
00131
Helsinki
Puh: +358 9 1802 290
Matkapuhelin: +358 50 5941713
E-mail: tomi.karttunen@evl.fi

Islanti

Rev. Dr. Sigurdur Arni Thordarson

Tomasarhaga 16b
107 Reykjavík
Iceland
Email: s@neskirkja.is

- Ruotsi** The Revd Jenny Sjögren
Ecumenical Officer
Secretariat for Theology and Ecumenism
The Central Church Office
Church of Sweden
S-751 70 Uppsala
Sweden
Tel: +46 (0)18 16 95 20
Mobile: +46 (0) 70 693 17 10
E-mail: jenny.sjogreen@svenskakyrkan.se
- Viro** The Revd Tauno Teder
Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Konsistoorium
Kiriku plats 3
10130 Tallinn
e-mail: Tauno.Teder@ekn.ee
- Liettua** The Revd Darius Petkunas
Simonaitytes 18-21
5814 Klaipeda
Lithuania
Tel: +370 6 220 409
Fax: +370 6 258 270
E-mail: darius.petkunas@liuteronai.lt
- Latvian
evangelis-
luterilainen
ulkomaankirkko** Rt Revd Elmars Ernsts Rozitis
Schelztorstr. 25
DE – 73728 Esslingen
Germany
Tel.: +49 711 354623
Mob.: +49 176 2101 6153
Fax: +49 711 3005782
Email: ERozitis@t-online.de
- Iso-Britannian
luterilainen
kirkko** Rt Rev Martin Lind
The Lutheran Church in Great Britain
27 Tavistock Square
London WC1H 9HH
Tel: 020 3384 1928
jana.jeruma@googlemail.com
- Tarkkailija:**
- Latvian
evangelis-
luterilainen
kirkko** Dr Sandra Gintere
Evangelical-Lutheran Church of Latvia
M. Pils iela 4
Riga
Latvia LV - 1050
Tel: +371 722 6057/ 722 9484
Fax: +371 782 0041
E-mail: sandra.gintere@lutheran.lv

LIITTEET

LIITE 1 Porvoon julistuksen teksti

V KOHTI LÄHEISEMPÄÄ YKSEYTTÄ

PORVOON JULISTUS

A Yhteinen julistus

58. Koska meillä on yhteinen näkemys kirkon olemuksesta ja tarkoituksesta, perustava yksimielisyys uskosta ja sama käsitys piispuudesta kirkon apostolisuuden palvelijana, mikä sisältyy Porvoon yhteisen julkilausuman lukuihin II–IV, suosittelemme, että kirkkomme antavat yhdessä seuraavan julistuksen:

Me Tanskan kirkko, Englannin kirkko, Viron evankelis-luterilainen kirkko, Suomen evankelis-luterilainen kirkko, Islannin evankelis-luterilainen kirkko, Irlannin kirkko, Latvian evankelis-luterilainen kirkko, Liettuan evankelis-luterilainen kirkko, Norjan kirkko, Skotlannin episkopaalinen kirkko, Ruotsin kirkko sekä Walesin kirkko tunnustamme ja lupamme seuraavaa:

- a (i) me tunnustamme toinen toistemme kirkot kirkoiksi, jotka kuuluvat yhteen, pyhään, katoliseen ja apostoliseen Jeesuksen Kristuksen kirkkoon ja jotka ovat todellisesti osallisia koko Jumalan kansan apostolisesta tehtävästä;
- (ii) me tunnustamme, että kaikissa kirkoissamme puhtaasti julistetaan Jumalan sanaa ja kasteen ja ehtoollisen sakramentit oikein toimitetaan;
- (iii) me tunnustamme, että kaikki meidän kirkkomme tunnustavat samaa apostolista uskoa;
- (iv) me tunnustamme, että toinen toistemme ordinoidut virat ovat Jumalan lahjoja ja hänen armonsa työvälineitä ja että niillä on ei vain Hengen sisäinen kutsumus vaan myös Kristuksen valtuutus tehdä väänsä hänen ruumiinsa eli kirkon kautta;
- (v) me tunnustamme, että kaikissa kirkoissamme hoidetaan kaitsentaa (episkope); sitä harjoitetaan monenlaisissa muodoissa henkilökohtaisesti, kollegiaalisesti ja yhteisöllisesti ja se merkitsee apostolisen elämän, tehtävän ja viran jatkumista;

(vi) me tunnustamme, että piispan virkaa arvostetaan ja säilytetään kaikissa kirkoissamme näkyvänä merkinä, joka ilmaisee ja palvelee kirkon ykseyttä ja jatkuvuutta apostolisessa elämässä, tehtävässä ja virassa.

b Me sitoudumme

(i) elämään yhdessä hoitaessamme palvelutehtäväämme, rukoilemaan toistemme puolesta ja toistemme kanssa sekä jakamaan voimavarojamme;

(ii) toivottamaan toistemme jäsenet tervetulleiksi vastaanottamaan sakramentteja ja muita pastoraalisia palveluksia;

(iii) pitämään kaikkien kirkkojemme kastettuja jäseniä myös oman kirkkomme jäseninä;

(iv) toivottamaan diasporaseurakunnat tervetulleiksi kotimaisten kirkkojen elämään, jolloin rikastutamme toinen toistamme;

(v) toivottamaan henkilön, joka on vihitty piispallisesti piispan, papin tai diakonin virkaan jossakin meidän kirkoistamme, tervetulleeksi, kutsusta ja kaikkien niiden säädösten mukaan, jotka kunakin aikana ovat voimassa, palvelemaan vastaanottavan kirkon samassa virassa ilman uudelleenvihkimistä;

(vi) kutsumaan vastavuoroisesti toistemme piispoja ottamaan normaalisti osaa kätten päälle panemiseen piispanvihkimyksessä merkinä kirkon ykseydestä ja jatkuvuudesta;

(vii) pyrkimään yhteiseen näkemykseen diakonin virasta;

(viii) perustamaan sopivia muotoja käydä kollegiaalisia ja konsiliaarisia neuvotteluja uskoa ja kirkkojärjestystä, elämää ja työtä koskevista merkittävistä kysymyksistä;

(ix) rohkaisemaan kirkkojemme edustajia käymään neuvotteluja ja helpottamaan opiskelua sekä ideoiden ja informaation vaihtoa teologisissa ja pastoraalisissa asioissa;

(x) perustamaan yhteydenpitoryhmän, jonka tehtävänä on edistää kasvuamme yhteyteen ja koordinoida tämän sopimuksen toteuttamista.

B Yhteiset juhla jumalanpalvelukset

59. Suosittelemme, että tämä sopimus ja uudet suhteemme otetaan käyttöön ja vahvistetaan kolmessa keskeisessä ehtoollisjumalanpalveluksessa, joissa kaikki kirkkomme olisivat edustettuina. Nämä juhlallisuudet olisivat merkinä siitä, että

- me riemullisesti hyväksymme toinen toisemme;
- me sitoudumme yhdessä kirkon uskoon ja sakramenttielämään;
- me toivotamme ao. kirkkojen papit ja jäsenet tervetulleiksi omiksi papeiksemme ja jäseniksemme;
- me sitoudumme yhdessä kirkon tehtävään.

Nämä juhlallisuudet sisältäisivät:

- Porvoon julistuksen lukemisen ja allekirjoittamisen;
- keskeisellä paikalla kiitosrukouksen menneestä ja esirukouksen toistemme puolesta tulevan edessä, jolloin luterilaiset rukoilevat anglikaanien ja anglikaanit luterilaisten puolesta;
- rauhan tervehdysten;
- yhteisen ehtoollisen vieton;
- muita sanallisia ja liturgisia ilmaisuja siitä, että elämme yhteydessä.

C Laajempi ekumeeninen sitoutuminen

60. Me iloitsimme sopimuksestamme ja siitä näkyvän ykseyden muodosta, jonka se tekee mahdolliseksi. Me näemme siinä askeleen sellaiseen näkyvään ykseyteen, jota kaikki ekumeeniseen liikkeeseen sitoutuneet kirkot pyrkivät ilmentämään. Me emme pidä tätä askelta läheisempään yhteyteen päämääränä sinänsä vaan osana laajempaa yhteyspyrkimystä. Tämä tavoite sisältää seuraavaa:

- vahvistetaan siteitä, joita jokaisella kirkollamme on toisten kirkkojen kanssa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla;
- syvennetään suhteita näiden kahden maailmanlaajuisen tunnustuskunnan sisällä ja välillä sekä tuetaan pyrkimyksiä läheisempään yhteyteen anglikaanisten ja luterilaisten kirkkojen välillä muilla alueilla, erityi-

sesti Afrikassa ja Pohjois-Amerikassa, joissa on tekeillä uusia sopimuksia;

- kehitetään edelleen olemassaolevia siteitä maailman muihin kirkkokuntiin, erityisesti niihin, joitten kanssa meillä on ekumeenisia dialogeja ja sopimuksia;
- tuetaan yhdessä paikallisia, kansallisia ja alueellisia ekumeenisia neuvostoja, Euroopan kirkkojen konferenssia ja Kirkkojen maailmanneuvostoa.

61. Kirkkojemme yhteinen perintö ja yhteinen kutsumus, jotka on ilmaistu tässä sopimuksessa, muistuttavat meitä velvollisuudestamme tukea yhdessä muiden ekumeenisia pyrkimyksiä. Samalla olemme selvillä omasta tarpeestamme rikastua toisia traditioita edustavien ja muualla maailmassa olevien kirkkojen oivalluksista ja kokemuksista. Yhdessä heidän kanssaan me olemme valmiit antamaan itsemme käytettäväksi työvälineinä Jumalan suunnitelmassa pelastaa ja sovittaa koko ihmiskunta ja koko luomakunta.

LIITE 2

LISTA NYKYISISTÄ PORVOON KUMPPANUUSLINKEISTÄ

D: diocesan
P: parish
C: cathedral

DENMARK

Copenhagen	Visby	D
------------	-------	---

ENGLAND

Portsmouth	Stockholm	D
Diocese in Europe	Visby	D
St Albans	Linköping	D
Wakefield	Skara	D
Truro	Strängnäs	D
Gloucester	Västerås	D
Oxford	Växjö	D
Lincoln	Härnösand	D
Chelmsford	Karlstad	D
Manchester	Tampere	D
Newcastle	Moere	D
Carlisle	Stavanger	

ESTONIA

Estonia	Rochester	
---------	-----------	--

FINLAND

Tampere	Strängnäs, Manchester	D
Lappo	Härnösand	D
Oulu	Luleå	D
Espoo	Edinburgh	D

IRELAND

Dublin and Glendalough	Bangor	D
------------------------	--------	---

LATVIA

Latvia	Salisbury	
--------	-----------	--

NORWAY

Moere	Newcastle	
Stavanger	Carlisle	
Trondheim	Norwich	
Hamar	Karlstad	D
Bergen	Southwark	
Nidaros	Härnösand	D
Nord-Hålogaland and Sör-Hålogaland	Luleå	D
Tunsberg	Strängnäs	D

SKOTLANTI

Glasgow and Galloway	Göteborg	D
Edinburgh	Espoo	D

RUOTSI

Uppsala	Llandaff	D
Harmanger Jattendal och Gnarp	Abercyon	P
Linköping	St Albans	D
Skara	Wakefield	D
Strängnäs	Truro, Tampere, Tunsberg	D
Västerås	Gloucester	D
Växjö	Oxford	D
Göteborg	Glasgow and Galloway	D
Karlstad	Chelmsford and Hamar	D
Härnösand	Lincoln, Nidaros and Lappo	D
Luleå	Oulu and Nord-Hålogaland and Sör-Hålogaland	D
Ovansjö	Ewenny and St Brides Major	P
Valbo	Benefice of Pontpridd St Mathew and Cilfynydd	P
Visby	Copenhagen and Diocese in Europe	D
Stockholm	Portsmouth	D

WALES

Llandaff	Uppsala	D
Abercyon	Harmanger Jattendal och Gnarp	P
Benefice of Pontpridd St Mathew and Cilfynydd	Valbo	P
Ewenny and St Brides Major	Ovansjö	P
Bangor	Dublin and Glendalough	D

LIITE 3: 3 ESIMERKKIÄ KUMPPANUUSSOPIMUKSESTA

1. MANCHESTERIN HIIPPAKUNTA, ENGLANTI JA TAMPEREEN HIIPPAKUNTA, SUOMI

KUMPPANUUSSOPIMUS

Me, Manchesterin hiippakunta Englannin kirkosta ja Tampereen hiippakunta Suomen evankelisluterilaisesta kirkosta tunnustamme alla olevat kohdat ja sitoudumme niihin, koska ymmärrämme kirkon luonteen ja tarkoituksen samalla tavoin, meillä on samanlainen peruskäsitys uskosta ja piispanvirasta kirkon apostolisessa tehtävässä, Porvoon yhteisen julkilausuman kappaleiden II-IV mukaisesti:

I me tunnustamme toinen toistemme kirkot kirkoiksi, jotka kuuluvat yhteen, pyhään, katoliseen ja apostoliseen Jeesuksen Kristuksen kirkkoon ja ovat todellisesti osallisia koko Jumalan kansan apostolisesta tehtävästä;

II me tunnustamme, että kirkoissamme puhtaasti julistetaan Jumalan sanaa ja että kasteen ja ehtoollisen sakramentit oikein toimitetaan;

III me tunnustamme, että kirkkomme tunnustavat samaa apostolista uskoa;

IV me tunnustamme, että toinen toistemme ordinoidut virat ovat Jumalan lahjoja ja hänen armonsa työvälineitä ja että niillä on, ei vain Hengen sisäinen kutsumus, vaan myös Kristuksen valtuutus tehtäväänsä hänen ruumiinsa eli kirkon kautta;

V me tunnustamme, että kirkoissamme hoidetaan kaitsentaa henkilökohtaisesti, kollegiaalisesti ja yhteisöllisesti ja se merkitsee apostolisen elämän, tehtävän ja viran jatkumista;

VI me tunnustamme, että piispan virkaa arvostetaan ja säilytetään kirkoissamme näkyvänä merkinä, joka ilmaisee ja palvelee kirkon ykseyttä ja jatkuvuutta apostolisessa elämässä, tehtävässä ja virassa.

Sen tähden me sitoudumme:

I elämään yhdessä hoitaessamme palvelutehtäväämme, rukoilemaan toistemme puolesta ja toistemme kanssa sekä jakamaan voimavarojamme:

II toivottamaan toistemme jäsenet tervetulleiksi vastaanottamaan sakramenteja ja muita pastoraalisia palveluksia;

III pitämään kirkkojemme kastettuja jäseniä myös oman kirkkomme jäseninä;

IV toivottamaan henkilön, joka on vihitty piispallisesti piispan, papin tai diakonin virkaan jommassakummassa kirkoistamme, tervetulleeksi, kutsusta ja kaikkien niiden säädösten mukaan, jotka kunakin aikana ovat voimassa, palvelemaan vastaanottavan kirkon samassa virassa ilman uudelleenvihkimistä;

V kutsumaan vastavuoroisesti toistemme piispoja ottamaan normaalisti osaa kätten päälle panemiseen piispanvihkimyksessä merkinä kirkon ykseydestä ja jatkuvuudesta;

VI pyrkimään yhteiseen näkemykseen diakonin virasta;

VII perustamaan sopivia muotoja käydä kollegiaalisia ja konsiliaarisia neuvotteluja uskoa ja kirkkojärjestystä, elämää ja työtä koskevista merkittävistä kysymyksistä;

VIII rohkaisemaan kirkkojemme edustajia käymään neuvotteluja ja helpottamaan opiskelua sekä ideoiden ja informaation vaihtoa teologisissa ja pastoraalisissa asioissa;

IX perustamaan yhteydenpitoryhmän, jonka tehtävänä on edistää kasvuamme yhteyteen ja koordinoita tämän sopimuksen toteuttamista.

Me iloitsemme sopimuksestamme ja siitä näkyvän ykseyden muodosta, jonka se tekee mahdolliseksi. Me näemme siinä askeleen sellaiseen näkyvään ykseyteen, jota kaikki ekumeeniseen liikkeeseen sitoutuneet kirkot pyrkivät ilmentämään. Me emme pidä tätä askelta läheisempään yhteyteen päämääränä sinänsä vaan osana laajempaa yhteyspyrkimystä. Tämä tavoite sisältää seuraavaa:

- vahvistetaan siteitä, joita jokaisella kirkollamme on toisten kirkkojen kanssa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla;
- syvennetään suhteita näiden kahden maailmanlaajuisen tunnustuskunnan sisällä ja välillä sekä tuetaan pyrkimyksiä läheisempään yhteyteen anglikaanisten ja luterilaisten kirkkojen välillä muilla alueilla;
- kehitetään edelleen olemassa olevia siteitä maailman muihin kirkkokuntiin, erityisesti niihin, joitten kanssa meillä on ekumeenisia dialogeja ja sopimuksia;
- tuetaan yhdessä paikallisia, kansallisia ja alueellisia ekumeenisia neuvostoja, Euroopan kirkkojen konferenssia ja Kirkkojen maailmanneuvostoa.

Allekirjoitettu Tampereen tuomiokirkossa 30.9.2007 ja Manchesterin katedraalissa 7.10.2007

Juha Pihkala
Tampereen hiippakunnan piispa

Nigel McCulloch
Manchesterin hiippakunnan piispa

2. DIOCESE OF VÄXJÖ, SWEDEN AND THE DIOCESE OF OXFORD, ENGLAND

COVENANT

We, the Diocese of Växjö in the Church of Sweden and the Diocese of Oxford in the Church of England, rejoicing in the faith which we share and recognising

- that we are part of the one, holy, catholic and apostolic Church of Jesus Christ,
- that, as members together of the body of Christ, we share in God's mission to the world for which his Son died,
- that our situations (as national churches in secularised western societies), our histories and our structures are similar and that we have much to learn from each other as we face the challenges and opportunities that we share,

commit ourselves to a covenant of partnership within the Porvoo Communion and to making the provisions of the Porvoo Common Statement concrete reality within the life of both dioceses.

COMMITMENTS

Accordingly, we commit ourselves:

- to form a fellowship of prayer, through which specific deaneries or parishes pray for each other, enabling particular congregations or individuals to form friendships, to which they would then find ways of giving concrete expression.
- to identify common challenges and issues facing both dioceses.
- to explore issues of mission and ministry where one partner has good experience to share with the other.
- to provide opportunities for groups from each diocese to study the other's pastoral methods in particular situations.
- to make provision for the use by one diocese of experts from the other to utilising the competencies that each diocese has, both locally and regionally.
- to provide opportunities for candidates for the priesthood and diaconate in each diocese to do pastoral work in the other's parishes during the summer break, or to spend time studying at theological college in the other country.
- to offer appropriate opportunities for those who have tasks of responsibility at diocesan or parish level in each diocese to engage in shadowing and sharing.
- to look at ways in which theological education and training for ministry in each diocese can be brought into the link.
- to send representatives to special occasions in each other's diocese, whether as observers, or simply to share in a special moment of joy or importance.
- to have a process of evaluation at regular intervals to reflect on experience to date, and to decide on the future of the partnership.
- to accept that this partnership does not involve any financial responsibility for each other.

**3. MANCHESTERIN JA TAMPEREEN HIIPPAKUNTIEN
YSTÄVYYSSURAKUNTASOPIMUKSEN MALLI**

THE DIOCESE OF TAMPERE/ The Diocese of Manchester

A model agreement for parish partnerships made between the parishes of the Diocese of Manchester and Tampere.

The Diocese of Tampere, of the Evangelical Lutheran Church of Finland, and the Diocese of Manchester, of the Church of England, have made a partnership agreement. The agreement is based on the Porvoo Common Statement of the Nordic and Baltic Lutheran Churches and the British and Irish Anglican Churches. It creates a strong ecclesiastical unity between us, meaning that we acknowledge each other on many levels: we share a common mission, we acknowledge each other's apostolic office, and share the unity of altar and pulpit.

The Manchester Work Team of the Diocese of Tampere suggests the following model agreement, to be used, where applicable, when establishing partnerships between parishes.

THE PARTNERSHIP AGREEMENT

This partnership agreement is based on the Partnership Agreement made between the Diocese of Manchester and the Diocese of Tampere and signed in Manchester Cathedral on October 7th 2007. That is an implementation of the Porvoo Common Statement of the Nordic and Baltic Lutheran Churches and the British and Irish Anglican Churches. In accordance with this Agreement we acknowledge each others' apostolic office and share the unity of altar and pulpit.

1. The purpose of the partnership is to promote unity and mutual interaction between our parishes and their members, and growth in our common Christian faith and service to others. It is our aim to learn from each other how we should live out true Christian faith, hope and love in our different working environments.
2. We respect the partner parish's own tradition, working methods and Church legislation.
3. We commit ourselves to pray for one another, and to remember each other in the Prayers of Intercession in our worship in church.
4. We celebrate the Eucharist together, and welcome each others' participation in services of Word and sacrament as well as other forms of worship.
5. We seek to learn from each other and to look together for ways for the parish to fulfil its mission in the local community and the world. We will support each other on the questions of diaconia and community responsibility.
6. We welcome clergy, other church workers and lay people who wish to serve in each others' parishes.

7. We hope to establish personal friendships between individuals, families, young people and children, and we will support each other in Christian education.
8. We will practise hospitality. We hope to visit each other regularly, and the divisions of the costs of visits will always be agreed in advance.
9. We are open to wider ecumenical contacts and to other learning experience in our context.

We intend to take the following steps at the following points in time....

A decision about the partnership will be made by the Church Board/Parish Board in Finland and the Parochial Church Council in England.

This partnership agreement is valid for years. (If it is for a fixed time, a statement on how to continue after that is needed; if it is valid for an indefinite period, a statement is needed on when and how to conduct a review of the agreement and its possible continuation.)

Both parishes should name a contact person for the parish partnership.

The Finnish parish should inform the Department of Foreign Affairs of the Church Council and to the Manchester Workgroup as soon as the decision about a parish partnership agreement has been made (or terminated), and the Manchester parish should inform the Tampere Workgroup of the Diocese Committee for Church and Society.